

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
іМ. М. ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

НАЦІОНАЛЬНА ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

*Збірник тез доповідей учасників науково-методичної
конференції університету*

Донецьк
2006

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ім. М. ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

НАЦІОНАЛЬНА ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

Збірник тез доповідей учасників науково-методичної
конференції університету

Донецьк 2006

ББК 74.58 (4 Укр)
Н 35
УДК 378.014.3 (477)

Колектив авторів

Н 35 **Національна** вища освіта України: шляхи реформування: Зб. тез доп. учасн. наук.-метод. конф. ун-ту. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 558 с.

Розглядаються основні напрями реформування національної освіти України, шляхи її адаптації до вимог Болонського процесу. Висвітлюються досягнуті результати та проблеми, пов'язані із впровадженням Болонських ініціатив. Приділено увагу впровадженню системи управління якістю освітньої діяльності відповідно до вимог міжнародних стандартів. Розкриваються проблеми використання інтерактивних методів навчання, комунікативних та інформаційних технологій, питання поліпшення ресурсного забезпечення навчального процесу, розширення сфери використання випускників і їх кар'єри.

Збірник призначений для викладачів вищої школи, аспірантів, магістрантів і студентів.

Адреса Донецького державного університету
економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського
83050, м. Донецьк, вул. Щорса, 31.
Тел. 337-77-93

© Колектив авторів, 2006

© Донецький державний університет
економіки і торгівлі ім. М. Туган-
Барановського, 2006

УПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Інтеграція України до Європейського освітнього, наукового та інформаційного простору вимагає широкого застосування нових науково-педагогічних підходів при викладанні сучасних економічних дисциплін. В умовах багаторазового збільшення інформаційних потоків та суттєвого підвищення інформаційного навантаження як на студента, так і на викладача актуальною є проблема підвищення якості педагогічного процесу. Європейська система освіти все більшу увагу в таких умовах приділяє перерозподілу акцентів у педагогічному процесі на самостійну роботу студента. Це є достатньо обґрунтованим та виправданим особливо для економічних та гуманітарних дисциплін. Водночас зміщення акцентів на самостійну роботу вимагає переосмислення та перебудови ролі та місця викладача в навчальному процесі.

У сучасних умовах викладач повинен виконувати іншу функцію, ніж при традиційному підході до навчального процесу. Традиційний підхід передбачає, що викладач виконує насамперед інформаційно-навчальну місію (тобто викладач як визнаний фахівець є головним або важливим джерелом інформації), що в умовах інтенсифікації навчального є не зовсім прийнятним.

При широкому застосуванні самостійної роботи студента викладач виконує наступні функції:

- поради щодо пошуку відповідної інформації або джерел її отримання одночасно з передачею власного досвіду та знань студентській аудиторії, яка ґрунтується на обміні інформацією, думками, досвідом та ін. (консультаційно-інформативна функція);

- функція інформування про власні сучасні наукові розробки та їх результати, що дозволяють залучити студентів до наукового процесу під керівництвом викладача (функція власного прикладу та стимулювання наукової ініціативи);

- функція аналізу ідей та наукової творчості студентів, яка дозволяє критично оцінити (погодитись або обґрунтовано відхилити) власні дослідження студента (функція опонента);

- функція оцінки відповідності знань та результатів роботи студента певному освітньо кваліфікаційному та освітньому рівню (контрольно-експертна функція).

Усі перераховані функції, притаманні сучасному та майбутньому викладачу можуть бути реалізовані за умови впровадження інтерактивних методів викладання. Під інтерактивними методами викладання розуміють методи, що передбачають зворотню спрямованість інформаційних потоків, зустрічний обмін інформацією, активне застосування ініціативи студентів та постійне й безпосереднє залучення їх власної думки до викладацького процесу, самооцінку та самоорганізацію під засвоєння навчального матеріалу, можливість відчутти себе викладачем та наступному самоаналізі результатів власного викладання або висловлення власної думки. Прикладом інтерактивних методів викладання можуть бути дискусії, круглі столи, конференції, ділові ігри та ін.

Інтерактивні засоби викладання активно використовуються в системі бізнес освіти на різних курсах та тренінгах, спрямованих на підвищення професійних навичок у працівників комерційних компаній та бізнесменів, які практикують. Широке застосування інтерактивних методів викладання у системі вищої освіти дозволяє підняти на якісно новий рівень роль власного наукового або науково-практичного досвіду викладача в педагогічному процесі, застосовувати найсучасніший бізнесовий досвід при аналізі теоретичних аспектів сучасної економіки, створити механізми стимулювання студентської наукової думки та впровадити наукові досягнення в практичну діяльність студентів, які навчаються на факультетах післядипломної освіти та ін.

Широке застосування інтерактивних методів викладання можливе за умови поглиблення конкуренції на ринку освітніх послуг серед вітчизняних вищих навчальних закладів.

Посилення такої конкуренції неминуче внаслідок запровадження кредитно-модульної системи, єдиних стандартів освіти, дистантних форм навчання, втілення задекларованого принципу «освіта протягом всього життя» та підвищення значення післядипломної освіти при одночасному підвищенні конкуренції серед викладачів у межах конкретного ВНЗ, яке відбудеться внаслідок збільшення варіативної частини дисциплін у навчальному плані, що вибиратимуть студенти за власним бажанням.

Посилення конкуренції та впровадження сучасної електронної техніки в навчальний процес призведе до відходу від традиційних лекцій та банального їх конспектування, яке в сучасних умовах іноді доходить до абсурдно-анекдотичних випадків, спричинить збагачення навчально-педагогічного процесу різноманітними видами та формами викладання, що ґрунтуються на індивідуальному підході талановитих учених, визнаних фахівців та практиків економіки, бізнесу та менеджменту, що, безумовно, відкриває нові позитивні горизонти розвитку вищої освіти в Україні.

Перед сучасною системою вищої освіти все більше постає завдання не регламентації навчально-педагогічного процесу для забезпечення якісної освіти, а розробки стандартів контролю відповідних освітніх рівнів та методичних рекомендацій щодо організаційно-адміністративних аспектів функціонування вищого навчального закладу. Аналогічно до перенесення акцентів у навчальній роботі студентів сьогодні слід переглянути і розширити права викладача при виборі форм і методів забезпечення відповідного рівня знань у студентів.

Гусєва О.Ю., канд. екон. наук, доц.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Сучасна система викладання на старших курсах вимагає поряд з отриманням студентами академічних знань оволодіння практичними і кваліфікаційними навичками. Ця вимога реалізується, головним чином, через поєднання традиційних методів викладання лекцій з інтерактивними методами проведення практичних занять.

Завдання найчастіше видаються студентам заздалегідь. Вони є великими за обсягом і містять опис господарської ситуації, факторів мікро- і макросередовища діяльності підприємства, необхідні показники фінансово-господарської діяльності (фінансові звіти), прогнозні дані. Студентам необхідно самостійно вибрати необхідну інформацію для обґрунтування певного варіанта розвитку підприємства.

Щодо дисципліни «Стратегічне управління підприємством» на 5 курсі (спеціалісти і магістри) при проведенні практичних занять у навчальний процес інтегровано кейс-метод. На нього відведено 40% аудиторного фонду практичних занять і 60% часу, призначеного для самостійної роботи студентів.

Із метою найбільш ефективного використання цього інструмента навчальних технологій у процесі вивчення курсу застосовують таку структуру ситуаційних вправ:

1. На початкових етапах проведення практичних занять (перші 3 практичні заняття) поряд із класичними методиками навчання студентам пропонується виконати пасивні ситуаційні вправи. Сутність пасивних кейсів полягає в тому, що вони описують вже прийняте управлінське рішення, яке необхідно всебічно проаналізувати.

2. При подальшому формуванні достатньої бази теоретичних знань у студентів перед ними постає завдання виконання активних кейсів. Активні кейси вимагають прийняття управлінського та економічного рішення.

3. Протягом усього курсу, синхронно з тематикою лекцій, що викладаються, студенти також виконують універсальну комплексну ситуаційну вправу, яка містить пасивні й активні елементи.

ЗМІСТ

Шубін О.О. Актуальні питання сучасної університетської освіти	3
НОВІ МЕТОДИКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ	
Садєков А.А., Фролова Л.В. Державна атестація якості підготовки бакалавра з економіки професійного спрямування «Економіка підприємства»	7
Бакунов О.О. Про вдосконалення процесу підготовки економістів у відокремлених структурних підрозділах ДонДУЕТ	9
Протопопова В.О., Бабкін Д.О. Проблеми підготовки студентів з економіки підприємства у зв'язку з переходом на кредитно-модульну систему освіти	10
Донець Л.І. Проблеми вищої освіти в системі економіки знань	11
Головінов М.І., Хараман К.С. До питання про самостійну роботу студентів.....	12
Брігченко І.Г. Упровадження інтерактивних методів викладання – пріоритетний напрямок розвитку вищої освіти України	14
Гусєва О.Ю. Особливості використання кейс-методу під час викладання дисципліни «Стратегічне управління підприємством».....	15
Корнілова О.В., Баранцева С.М. Критерії оцінювання знань студентів із дисципліни «Конкурентоспроможність підприємства»	16
Никитенко О.О. Використання кейс-методів під час викладання дисципліни «Економічна діагностика»	17
Воскобоева О.В. НДР студентів і шляхи її вдосконалення	18
Распопова В.А. Шляхи оптимізації управління самостійною роботою студентів.....	19
Хлевицька Т.Б. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Економіка підприємства» для спеціальності «Менеджмент організацій».....	20
Сергєєва О.В. Удосконалення методики проведення внутрішньовузівської практики з економіки підприємства	21

Збірник тез доповідей учасників науково-методичної
конференції університету

НАЦІОНАЛЬНА ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

Відповідальний за випуск
Старший редактор
Редактори

Н.М. Петренко
Л.Г. Мельникова
Л.Я. Плахтій
Л.М. Михайлик
І.В. Покидько
О.І. Шелудько
Н.Ю. Булава

Комп'ютерна верстка
Технічний редактор
Коректор

Підписано до друку 3.04.2006 р. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк – ризографія. Ум. друк. арк. 55,8.
Обл.-вид. арк. 46,2. Тираж 300 прим. Зам. № 108.

Донецький державний університет економіки і торгівлі
ім. М. Туган-Барановського
83050, м. Донецьк, вул. Щорса, 31.
Редакційно-видавничий відділ ННЦ
83023, м. Донецьк, вул. Харитонова, 10. Тел.: (0622) 97-60-50

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1106 від 5.11.2002 р.